

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 21470/13

Erdal KARAKOÇ / Türkiye

Başkan

Péter Paczolay,

Hâkimler

Gediminas Sagatys,

Stéphane Pisani,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Dorothee von Arnim'in katılımıyla

24 Mart 2026 tarihinde Komite olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları

Mahkemesi (İkinci Bölüm),

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca 19 Mart 2013 tarihinde, Tunceli'de ikamet eden 1967 doğumlu bir Türk vatandaşı olan ve de Londra'da görev yapan avukatlar C. Vine ve J. Bunting tarafından temsil edilen Erdal Karakoç ("başvuran") tarafından Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Mahkemeye yapılan 21470/13 no.lu başvurusu dikkate alarak;

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2026. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Gerçekleştirilen müzakereler sonucunda aşağıdaki karar verilmiştir:

DAVA KONUSU

1. Dava, 1938 yılında kaybolan başvuranın yakınlarının akıbeti hakkında yetkililerin güvenilir bilgi sağlamadıkları iddiasına ilişkindir. Başvuran, Sözleşme'nin 2, 3, 6, 13 ve 14. maddeleri kapsamındaki haklarının ihlal edildiğinden şikayetçi olmuştur.

A. Davanın Arka Planı

2. Başvuran, (baba tarafından) üvey kız kardeşi olan ve olay tarihinde dört yaşında olan Sakine ile altı yaşında olan kuzeni Şemsi'nin, 1938 yılında Tunceli'de (Türkiye'nin doğusunda bulunan, Dersim olarak da bilinen şehir) yürütülen askeri operasyonlar sırasında kaybolduğunu ileri sürmektedir.

3. Başvuran, babasının 1939 yılında, söz konusu askeri operasyonlar sırasında, çocukların Ovacık Bölgesi'ndeki bir askeri üsse götürüldüklerini, daha sonra bu bölgeden başka bir yere gönderildiklerini ve bir subayın ailesinin yanına evlatlık olarak verildiğini öğrendiğini ileri sürmektedir.

4. Başvuran ayrıca, babasının 1939 yılında, çocukların akıbetine dair bilgi almak amacıyla dönemin Genelkurmay Başkanı Mareşal F.Ç.ye mektup yazdığını iddia etmektedir. Başvuran, babasına daha sonra çocukların İstanbul'da ikamet eden Yarbay M.Y.nin himayesine verildiği bilgisinin iletildiğini öne sürmektedir. Başvuran, bu gelişme üzerine 1941 yılında Salihli Kaymakamlığı tarafından İstanbul'a gitmesi için düzenlenip verilen resmi seyahat izninin bir kopyasını sunmaktadır. Başvuranın ifadesine göre, babası bir polis memurunun eşliğinde M.Y.nin evini ziyaret etmiş ve bu ziyaret sırasında M.Y.nin eşi, babasının kayıp akrabaları olup olmadığını hemen tespit edemediği iki çocuğu göstermiştir. Başvuranın babası daha sonra diğer aile üyeleriyle birlikte geri döndüğünde, M.Y.nin ailesinin o

adresten ayrıldığını ve çocukların artık orada bulunmadığını öğrenmiştir. İki kız çocuğunun sonraki akıbeti hiçbir zaman aydınlatılamamıştır.

B. Başvuranın Yetkili Makamlardan Soruşturma Yürütülmesi Yönündeki Talepleri

5. Başvuran, babasının 1995 yılındaki vefatının ardından kayıp yakınlarını arama çalışmalarına yeniden başlamış; 2010 yılında Millî Savunma Bakanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı ve İçişleri Bakanlığı dahil olmak üzere çeşitli kurumlara bilgi edinme taleplerinde bulunmuştur.

6. Nihayetinde başvuran, 21 Aralık 2011 tarihinde Hozat Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunarak, üvey kız kardeşi Sakine ve kuzeni Şemsi'nin akıbetine ilişkin bir soruşturma başlatılmasını ve sorumluların tespit edilmesini talep etmiştir.

7. Cumhuriyet savcısı, aynı gün başvuranın ifadesini almıştır. Müteakip yargılama sürecinde savcı, kayıp kızların izini sürmek amacıyla başvuranın ailesine ait nüfus kayıt örneklerini istemiş; Salihli Kaymakamlığından, başvuranın babasına 1941 yılında verilen seyahat izin belgesi de dahil olmak üzere ilgili belgelerin suretlerini talep etmiş ve M.Y.nin askeri hizmet safahat kayıtlarının gönderilmesi için Genelkurmay Başkanlığına müzekkere yazmıştır.

8. Cevabi yazıda, Salihli İlçe Emniyet Müdürlüğü, söz konusu 1941 tarihli seyahat izin belgesine ilişkin arşivde herhangi bir belgeye rastlanmadığını bildirmiştir. Bununla birlikte, Genelkurmay Başkanlığından gelen yazıda M.Y.nin 1941 yılındaki emekliliğine kadar askeri görevde bulunduğu ve sırasıyla 1928 ve 1934 doğumlu O.B.Y. ve T.Y. adında iki oğlu olduğu teyit edilmiştir. Nüfus Müdürlüğü ile yapılan sonraki yazışmalardan, T.Y.nin 1991 yılında vefat ettiği, O.B.Y.nin ise halen hayatta olduğu ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ikamet ettiği ortaya çıkmıştır.

9. Cumhuriyet savcısı, 11 Temmuz 2012 tarihinde, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin maddi delil bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Kararda, diğer hususların yanı sıra, başvuranın veya babasının nüfus kayıtlarında “Sakine” isimli bir şahsa ait herhangi bir kaydın bulunmadığı; 1941 yılında Salihli kaymakamlığından başvuranın babasına M.Y.nin İstanbul’daki ikametgahını ziyaret etme izini verildiği iddia edilen yazıyla ilgili olarak hiçbir arşiv kaydına ulaşılamadığı; M.Y.nin 1943 yılında vefat ettiği ve nüfus kayıtlarına göre ne kendisinin ne de oğullarının kız çocuğu bulunmadığı belirtilmiştir.

10. Başvuranın, kovuşturmaya yer olmadığı kararına yönelik itirazı, 17 Ağustos 2012 tarihinde Erzincan Ağır Ceza Mahkemesi tarafından reddedilmiş ve nihai karar kendisine 21 Eylül 2012 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvuran daha sonra, 19 Mart 2013 tarihinde mevcut başvuruyu yapmıştır.

C. Başvurunun Yapılmasından Sonraki Gelişmeler

11. Mevcut başvurunun yapılmasının ardından başvuran, 14 Kasım 2017 tarihinde Mahkemeyi, 2011-2012 yıllarındaki soruşturma sırasında kimliği tespit edilen M.Y.nin artık yaşlanmış olan oğlu O.B.Y. ile temas kurmayı başardığı konusunda bilgilendirmiştir. Aralık 2013 ile Şubat 2014 tarihleri arasındaki yazışmalarında O.B.Y., yaklaşık dokuz veya on yaşlarındayken ailesinin evine Türkçe konuşmayan iki küçük kız çocuğunun getirildiğini ve onları farklı isimlerle tanıdığını hatırladığını belirtmiştir. Ayrıca, babasının ölümünden yaklaşık beş yıl sonra büyük olan kızın menenjitte yakalanarak hayatını kaybettiğini, küçük kızla ilgili olarak ise tek bildiğinin, annesinin 1950’lerde onunla irtibatı kestiği olduğunu anlatmıştır. Aradan geçen onca yıla rağmen O.B.Y., kızların kimlikleri veya nihai akıbetleri hakkında herhangi bir ek ayrıntı veya belge sunamamıştır.

12. Başvuran ayrıca, O.B.Y. ile yaptığı yazışmalara dayanarak 25 Mayıs 2015 tarihinde yeni bir soruşturma açılması talebinde bulunduğunu ileri

sürmüştür. Ancak 23 Haziran 2015 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, konunun Hozat Cumhuriyet Başsavcılığının 2012 tarihli kararıyla halihazırda soruşturulup kapatılmış olduğunu belirterek bu talebi reddetmiştir. Başvuranın bu karara yaptığı itiraz da 31 Aralık 2015 tarihinde İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedilmiştir.

13. Başvuran daha sonra, İstanbul 3. Sulh Ceza Hâkimliğinin kararına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, 13 Ocak 2017 tarihinde başvuranın bireysel başvurusunu, Sözleşme'nin 3. maddesinin usul boyutu kapsamında incelemiş ve 1938 olaylarından bu yana geçen süre nedeniyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir.

MAHKEMENİN DEĞERLENDİRMESİ

A. Sözleşme'nin 2, 3, 6 § 13 Maddesi Kapsamındaki Şikâyetler

14. Başvuran, Sözleşme'nin 2, 3, 6 ve 13. maddeleri uyarınca, kaybolan ve kaçırılarak zorla M.Y. ye evlatlık verildiğini ileri sürdüğü üvey kız kardeşi ile kuzeninin akıbetini ortaya çıkarmak amacıyla yetkili makamların etkili bir soruşturma yürütmediklerinden şikâyetçi olmuştur.

15. Mahkeme, başvuranın Sözleşme'nin 2, 3, 6 ve 13. maddeleri kapsamındaki şikâyetlerinin esas itibarıyla, devlet yetkililerinin etkili bir soruşturma yürütmemesi ve kayıp üvey kız kardeşi ile kuzeninin akıbeti hakkında kendisine kesin ve/veya güvenilir bilgi sağlamaması iddiasına ilişkin olduğunu kaydetmektedir. Mahkeme, Sakine ve Şemsi'nin başvuranın doğumundan önce ailelerinden koparılmış olmaları nedeniyle, başvuranın onlarla kişisel bağlar kuramadığını belirlemektedir. Mahkeme, aşağıda belirtilen hususlar ışığında, başvuranın şikâyetinin Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamında mı (bu bağlamda bk. *Janowiec ve diğerleri/Rusya* [BD], no. 55508/07 ve 29520/09, § 178, AİHM 2013) yoksa Sözleşme'nin 8. maddesinin “özel hayat” yönü kapsamında mı (bk. *Znamenskaya/Rusya*, no.

77785/01, § 27, 2 Haziran 2005 ve burada atıfta bulunulan kararlar) incelenmesi gerektiği sorusunu açık bırakabileceğini değerlendirmektedir.

16. Mahkeme, öncelikle, başvuranın yakınlarının ortadan kaybolduğu iddiasının 1938 yılına dayandığını yani Türkiye'nin 1954 yılında Sözleşme'yi onaylamasından ve bireysel başvuru hakkını kabul etmesinden ve hatta Sözleşme'nin 4 Kasım 1950 tarihinde kabul edilmesinden ve 3 Eylül 1953 tarihinde yürürlüğe girmesinden çok daha önce meydana geldiğini gözlemlemektedir.

17. Mahkeme, müdahalenin Sözleşme'nin kabulünden veya onaylanmasından önce gerçekleştiği davalarda zaman bakımından yetkisine ilişkin genel ilkeleri *Blečić/Hrvatistan* ([BD], no. 59532/00, §§ 70 ve 79-81, AİHM 2006-III) ve *Šilih/Slovenya* ([BD], no. 71463/01, §§ 162-63, AİHM 2009) kararlarında ortaya koymuş ve daha sonra bu ilkeleri *Janowiec ve diğerleri* (yukarıda anılan karar, §§ 141-151) kararında geliştirmiştir.

18. Mahkeme, antlaşmaların geriye yürümezliği yönündeki genel kabul görmüş ilke uyarınca, bir Devletin Sözleşme bakımından yalnızca Sözleşme'nin ilgili Devlet açısından yürürlüğe girmesinden sonra meydana gelen fiil veya olaylar bakımından bağlı olduğunu hatırlatmaktadır (bk. yukarıda anılan *Blečić*, §§ 70 ve 79). Mahkeme, zaman bakımından yetkisini belirlerken, söz konusu Sözleşme hakkının kapsamını ve ileri sürülen ihlali oluşturan olguları dikkate alarak, iddia edilen müdahalenin gerçekleştiği zamanı tespit etmelidir (yukarıda anılan *Blečić*, § 82). İddia edilen usul yükümlülüğünü doğuran olayın, Sözleşme'nin davalı Devlet bakımından yürürlüğe girdiği kritik tarihten önce meydana gelmiş olması halinde, Mahkemenin zaman bakımından yetkisi yalnızca bu tarihten sonra gerçekleşen usule ilişkin işlemler veya ihmalleri kapsayabilir (bk. yukarıda anılan *Šilih*, § 159). Bununla birlikte, Büyük Daire tarafından *Janowiec* kararında (yukarıda anılan, § 145) açıklığa kavuşturulduğu üzere, tetikleyici olay ile Sözleşme'nin davalı Devlet bakımından yürürlüğe girmesi arasında

“gerçek bir bağlantı” bulunması, usul yükümlülüğünün doğması için olmazsa olmaz bir koşuldur (*conditio sine qua non*).

19. Bu “gerçek bir bağlantı” kriterine ilişkin olarak Mahkeme, zaman unsurunun bağlantının hakiki niteliğinin ilk ve en önemli göstergesi olduğunu vurgulamıştır. Tetikleyici olay ile kritik tarih arasında geçen süre makul ölçüde kısa olmalı ve mutlak bir sınır belirleyen katı hukukî kriterler bulunmamakla birlikte, bu süre on yılı aşmamalıdır (bk. yukarıda anılan *Janowiec ve diğerleri*, §§ 146 ve 148; ayrıca bk. *Mocanu ve diğerleri/Romanya* [BD], no. 10865/09 ve diğer 2 başvuru, §§ 205-211, AİHM 2014).

20. Söz konusu zaman bakımından yakınlık (zamansal yakınlık) şartı karşılanmadığı durumlarda dahi, Sözleşme’nin güvencelerinin ve temel değerlerinin gerçek ve etkili bir şekilde korunmasını sağlamak için gerekli olması halinde “gerçek” olmayan bir bağlantı, istisnai olarak Mahkemenin yetkisinin tesis edilmesi için yeterli olabilir (ilgili ilkeler için bk. yukarıda anılan *Şilih*, § 163 ve yukarıda anılan *Janowiec ve diğerleri*, §§ 149-51). Bununla birlikte Mahkeme, “Sözleşme değerleri”ne dayanan bu kuralın, Sözleşme’nin kabul edildiği 4 Kasım 1950 tarihinden önce meydana gelen olaylara uygulanamayacağını açıkça belirtmiştir. Dolayısıyla bir Sözleşmeci Taraf, uluslararası hukuk kapsamındaki suçlar -en ağırları dahil- Sözleşme’den önceki bir tarihte işlenmişse, bu suçlara ilişkin soruşturma yürütülmemesinden dolayı Sözleşme uyarınca sorumlu tutulamaz (bk. yukarıda anılan *Janowiec ve diğerleri*, § 151).

21. Mevcut davaya gelince, Mahkeme, başvuranın dayandığı kaybolma olayının 1938 yılında meydana geldiğini tespit etmektedir. Bu tarih, Sözleşme’nin kabul edilmesinden ve davalı Devlet bakımından yürürlüğe girmesinden on yıldan fazla bir süre öncesine denk gelmektedir. Bu koşullarda, tetikleyici olay ile kritik tarih arasında geçen süre, Mahkeme içtihadında ortaya konulan “hakiki bağlantı” şartına uymamaktadır (bk. yukarıda anılan *Janowiec ve diğerleri*, §§ 145-146; ayrıca bk. yukarıda anılan

Mocanu ve diğerleri, §§ 207-208). Öte yandan, söz konusu olaylar 4 Kasım 1950 tarihinden önce meydana geldiğinden, Mahkemenin zamansal yargı yetkisinin tesis edilmesi amacıyla “Sözleşme değerleri” istisnasına dayanılması mümkün değildir (bk. yukarıda anılan *Janowiec ve diğerleri*, § 151).

22. Mahkeme, başvuranın ulusal makamlar tarafından 2011 ile 2012 yılları arasında yürütülen soruşturma işlemlerine ve sonrasında Anayasa Mahkemesi kararı da dâhil olmak üzere savcılık ve yargı kararlarına dayandığını gözlemlemektedir (bk. yukarıdaki 6-10 ve 12-13. paragraflar). Mahkeme bu bağlamda, kritik tarihten sonra başvuran tarafından başlatılan sonraki yargılama işlemlerinin mevcut iç hukuk yollarının kullanılması olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve bu yargılamalarda verilen kararların yalnızca mevcut hukuki durumun 1938 yılında ortaya çıktığını vurgulamakla yetindiğini yinelemektedir. İddia edilen müdahalenin kritik tarihten önce gerçekleştiği durumlarda, söz konusu kararlar tek başlarına zamansal bir bağlantı oluşturamazlar (bk. yukarıda anılan *Blečić*, §§ 79-81, ve *Polackiewicz ve diğerleri/Polonya* (k.k.), no. 15404/15 ve diğer 5 başvuru, §§ 36-41, 18 Haziran 2019; ayrıca bk. *Zorica Jovanović/Sırbistan*, no. 21794/08, § 48, AİHM 2013, ve *Petrović ve diğerleri/Hırvatistan*, no. 32514/22 ve diğer 2 başvuru, § 123, 14 Ocak 2025).

23. Mahkeme, Sözleşme’nin Sözleşmeci Devletlere kritik tarihten önce meydana gelen haksızlık veya zararlar bakımından giderim sağlama yönünde özel bir yükümlülük getirmediğini; bu tarihin mevcut davada 1938 olduğunu bir kez daha vurgulamaktadır. Daha sonraki giderim yollarının, yani Hozat Cumhuriyet Başsavcılığı nezdinde başlatılan soruşturma ve sonrasında meydana gelen gelişmelerin, zamansal yetki bakımından ilgili tarih olarak kabul edilmesi, andlaşmaların geriye yürümezliği yönündeki genel kuralı zedeleyecektir (bk. yukarıda anılan *Blečić*, §§ 79-80 ve yukarıda anılan *Polackiewicz ve diğerleri*, § 40). Söz konusu kaybolma olayları bizzat Sözleşme’nin kabulünden önce gerçekleştiğinden, davalı Devlet, bu olayları

soruşturmadığı gerekçesiyle Sözleşme kapsamında sorumlu tutulamaz (ayrıca bk. yukarıda anılan *Janowiec ve diğerleri* kararı, § 151).

24. Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında Mahkeme, başvuranın, yakınlarının akıbetini açıklığa kavuşturma konusunda ulusal makamların ihmalkâr davrandığı iddiasına ilişkin şikâyetlerinin, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında Sözleşme hükümleriyle zaman bakımından (*ratione temporis*) bağdaşmadığı ve 35. maddenin 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır.

B. Sözleşme'nin 14. Maddesi Kapsamındaki Şikâyet

25. Başvuran ayrıca, ulusal makamların aile üyelerinin akıbetini tespit etmek amacıyla etkili bir soruşturma yürütmemesi nedeniyle Kürt kökeni yüzünden ayrımcılığa uğradığını öne sürerek, Sözleşme'nin 14. maddesi kapsamında şikâyetle bulunmuştur.

26. Başvuranın Sözleşme'nin 2, 3, 6 ve 13. maddeleri kapsamında ileri sürdüğü şikâyetlere ilişkin varılan sonuç ışığında (bk. yukarıdaki 24. paragraf), Mahkeme, başvuranın 14. madde kapsamındaki şikâyetinin de aynı şekilde Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi anlamında Sözleşme hükümleriyle zaman bakımından (*ratione temporis*) bağdaşmadığı ve 35. maddenin 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerektiği kanaatindedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 30 Nisan 2026 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Dorothee von Arnim
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Péter Paczolay
Başkan